

GEDEPUTEERDE STATEN VAN DE PROVINCIE GRONINGEN

Groningen, 14 december 2020

Dossiernr. : K22750

Documentnr.: 2020-117835

Verzonden: 16 december 2020

Het college van Gedeputeerde Staten heeft op 28 augustus 2020 een aanvraag, en op 13 november 2020 de aanvullingen, voor een ontheffing ex artikel 3.26 van de Wet natuurbescherming (Wnb) ontvangen in verband met het gebruik van het luchtdrukgeweer ten behoeve van de bestrijding van Bruine rat en Zwarte rat.

De aanvraag is ingediend door VTW Plaagdierbeheersing, Noorderlaan 27, 9944 BT Nieuwolda.

BESLUIT:

Het college van Gedeputeerde Staten besluit:

- I. op grond van artikel 3.26, lid 3 van de Wet natuurbescherming (Wnb) ontheffing te verlenen ten behoeve van de bestrijding van Bruine rat (*Rattus norvegicus*) en Zwarte rat (*Rattus rattus*) van:
 - a. het verbod in artikel 3.26, lid 1, onder b (Wnb), jo. artikel 3.12 van het Besluit natuurbescherming (Bnb) voor het gebruik van het luchtdrukgeweer buiten een regulier jachtveld;
 - b. de regels in artikel 3.26, lid 2, onder a en c (Wnb), jo. artikel 3.13, lid 1 en lid 4 (Bnb) voor het gebruik van een luchtdrukgeweer en dat is voorzien van een geluiddemper, een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten;
 - c. de regels in artikel 3.26, lid 2, onder b (Wnb), jo. artikel 3.14, lid 1 (Bnb) voor het gebruik van munitie geschikt voor een luchtdrukgeweer;
 - d. het verbod in artikel 3.26, lid 2, onder a (Wnb), jo. artikel 3.16, lid 1, onder a (Bnb) voor het gebruik van een luchtdrukgeweer in de nachtperiode;
 - e. het verbod in artikel 3.26, lid 2, onder a (Wnb), jo. artikel 3.16, lid 1, onder b (Bnb) voor het gebruik van een luchtdrukgeweer binnen de bebouwde kom of op terreinen als bedoeld in artikel 3.21, lid 3 (Wnb);
- II. dat de ontheffing wordt verleend voor het gehele grondgebied van de provincie Groningen, met inbegrip van bebouwde kommen en aan de bebouwde kom grenzende terreinen, voor zover het gaat om locaties en terreinen waar in opdracht van de eigenaar of gebruiker van deze locaties of terreinen, bestrijding van Bruine rat of Zwarte rat dient plaats te vinden binnen de kaders van het Integrated Pest Management (IPM).

- III. de ontheffing geldt voor de periode vanaf de verzenddatum van dit besluit tot en met 31 december 2025;
- IV. dat de volgende bijlagen deel uitmaken van dit besluit:
1. voorschriften;
 2. overwegingen bij besluit.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

namens dezen:

A.J. Hoogerwerf

Hoofd van de afdeling Landelijk Gebied en Water

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.

Toelichting

Wij verwijzen u naar de bijlage Overwegingen bij het Besluit voor nadere motivering.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met dit besluit bestaat de mogelijkheid om binnen zes weken na verzenddatum van deze brief een bezwaarschrift in te dienen. Meer informatie daarover vindt u op de website van de provincie Groningen (<https://www.provinciegroningen.nl/contact/klacht-over-de-provincie/bezwaar-maken/>). Als u overweegt een bezwaarschrift in te dienen, zouden wij het op prijs stellen als u eerst contact met ons opneemt. Wellicht kunnen uw bezwaren door een toelichting van ons worden weggenomen.

Het indienen van een bezwaarschrift schort de werking van dit besluit niet op. U kunt daarvoor een verzoek om voorlopige voorziening indienen bij de rechtbank. Een voorlopige voorziening is een zelfstandige procedure. Meer informatie over het vragen van een voorlopige voorziening vindt u op www.rechtspraak.nl.

Meer informatie

Wij vertrouwen er op dat voldoende duidelijk is welke voorwaarden aan dit besluit verbonden zijn. Heeft u nog vragen, dan kunt u bellen naar telefoonnummer 050 - 316 45 43. U wordt dan doorverbonden met een medewerker die uw vragen zal beantwoorden. Bij correspondentie over deze brief verzoeken wij u het correspondentienummer te vermelden.

Voorschriften

Aan deze opdracht zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. Dit besluit is enkel van toepassing op Bruine rat en Zwarte rat met de in dit besluit beschreven methode(n), middel(en) en de in dit besluit beschreven locaties.
2. Dit besluit geldt alleen voor de activiteiten die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in dit besluit zelf niet anders is aangegeven.
3. Gebruik van de ontheffing vindt alleen plaats binnen de tweede fase van het 'Integrated Pest Management' (IPM), te weten; de fase waar, na het treffen van preventieve of werende maatregelen, het inzetten van mechanische, niet-chemische bestrijdingsmiddelen nodig is.

Gebruiker en machtiging

4. Gebruik van de ontheffing is beperkt tot de in de aanvraag benoemde natuurlijke persoon.
5. De ontheffinghouder kan daarnaast maximaal één ander persoon machtigen om van deze ontheffing gebruik te maken.
6. De gebruiker van deze ontheffing dient in het bezit te zijn van een geldige jachttakte.
7. De gebruiker van deze ontheffing dient in het bezit te zijn van een schriftelijke toestemming van de grondgebruiker. Uit deze schriftelijke verklaring dient te blijken dat de gebruiker van deze ontheffing toestemming heeft om het beheer uit te voeren.
8. De gebruiker van deze ontheffing is verplicht bij de uitvoering de volgende documenten bij zich te houden en deze op eerste vordering aan de daartoe bevoegde ambtenaren ter inzage te geven:
 - a) Een kopie van deze ontheffing;
 - b) Indien aan de orde: getekende machtiging van ontheffingshouder;
 - c) De schriftelijke toestemming van de grondgebruiker(s) tot betreding van de desbetreffende gronden, zoals bedoeld in voorschrift 7;
 - d) Een geldige jachttakte;
9. In een machtiging zoals bedoeld onder voorschrift 5, respectievelijk 8 onder b, staan in ieder geval de volgende gegevens:
 - a) volledige naam, adres, woonplaats en geboortedatum van degene aan wie de machtiging is verleend;
 - b) de (soort)en waarvoor de machtiging geldt;
 - c) de handelingen die mogen worden verricht;
 - d) plaats(en) waar de handelingen mogen worden verricht;
 - e) periode waarvoor de machtiging geldt;
 - f) naam en handtekening ontheffinghouder;
 - g) het kenmerk van de ontheffing die aan de ontheffinghouder is verleend.
10. De ontheffinghouder dient binnen 24 uur na afgifte en/of intrekking van een machtiging Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen (digitaal) schriftelijk op de hoogte te stellen door toezending van een kopie van de machtiging, respectievelijk een kopie van het intrekingsbericht. Melding vindt plaats aan het Loket VTH: loketVTH@provinciegroningen.nl.

Specifieke voorschriften

Eisen aan luchtdrukgeweer

11. Bij de bestrijding van Bruine rat en Zwarte rat mag enkel gebruik worden gemaakt van een luchtdrukgeweer met een kaliber van minimaal .22 inch of 5,58 mm met een energie van 25 joule bij het verlaten van de loopmond en maximaal met een kaliber van 25 inch of 6,35 mm met een energie van 80 joule bij het verlaten van de loopmond.
12. Het luchtdrukgeweer dient te zijn voorzien van een getrokken loop.
13. Er dient gebruik gemaakt te worden van munitie geschikt en bedoeld voor luchtdrukgeweren en die uitsluitend geschikt en bedoeld zijn (vorm en samenstelling) voor het gebruik voor het doden van dieren.

14. Deze ontheffing geldt gedurende het hele etmaal. Bij gebruik van het luchtdrukgeweer na zonsondergang en voor zonsopkomst, dient gebruik te worden gemaakt van een kunstmatige lichtbron of enig ander instrument om veilig in de nacht te kunnen schieten.
15. Het is toegestaan om het luchtdrukgeweer te voorzien van een geluidsdemper, dit enkel voor zover het gaat om een systeem passend en bedoeld voor gebruik op een luchtdrukgeweer.
16. Het luchtdrukgeweer moet, voorafgaande aan het gebruik waarop deze ontheffing ziet, correct te zijn ingeschoten met de op het luchtdrukgeweer gemonteerde vizieren/kijkers. Inschieten gebeurt op niet levende doelen.

Overige voorwaarden

17. Deze ontheffing is enkel van toepassing voor het doden van Bruine rat en Zwarte rat op erven en in/aan opstallen van opdrachtgevers aan ontheffingshouder in zijn hoedanigheid als plaagdierbestrijder. Gebruik van het luchtdrukgeweer blijft daarbij begrenst tot binnen de percelen waar inzet van mechanische bestrijdingsmiddelen, als bedoeld binnen het Integrated Pest Management, aantoonbaar noodzakelijk is om overlast en schade door deze diersoorten te bestrijden.
18. Gebruik van het luchtdrukgeweer op locaties als bedoeld in voorschrift 16, houdt in dat het is toegestaan dit luchtdrukgeweer te gebruiken op gronden die niet voldoen aan de eisen van een jachtveld als bedoeld in artikel 3.26, lid 1, onder b (Wnb), jo. artikel 3.12, lid 1 t/m 4 (Bnb) en/of gelegen zijn binnen de bebouwde kommen als bedoeld in artikel 3.21, onder b (Wnb).
19. Het is niet toegestaan om het luchtdrukgeweer te gebruiken vanaf of vanuit een rijdend motorrijtuig dan wel een ander voertuig.
20. De ontheffing mag niet gebruikt worden op zon- en feestdagen.
21. Gedode dieren dienen ter voorkoming van de verspreiding van ziekten onmiddellijk te worden verwijderd en/of vernietigd. Dit betekent dat ze, voor zo ver zij niet voor eigen gebruik (bijvoorbeeld opzetten) worden aangewend, ter destructie moeten worden aangeboden.
22. Alle, op grond van deze ontheffing, gedode Bruine ratten en Zwarte ratten moeten worden geregistreerd en jaarlijks in de vorm van een jaarverslag worden gemeld bij de provincie totdat de ontheffing is afgelopen. Melding vindt plaats voor 31 januari van elk nieuw jaar. In de rapportage dient in ieder geval vermeld te worden: aantallen, soort, locatie, type bedrijf. Melding vindt plaats aan het Loket VTH: loketVTH@provinciegroningen.nl.

Overige voorschriften

23. De ontheffing kan worden gewijzigd of ingetrokken op grond van artikel 5.4, eerste lid, van de Wnb.
24. Aanspreekpunt in het kader van dit besluit en de daaruit voortvloeiende voorschriften is het Loket, loketVTH@provinciegroningen.nl. U kunt ook contact opnemen met Afdeling Landelijk Gebied en Water van de Provincie Groningen, [Secretariaat LGW@provinciegroningen.nl](mailto:Secretariaat_LGW@provinciegroningen.nl).

Overwegingen bij Besluit

Aanvraag ontheffing

Op 28 augustus 2020 is door het college van Gedeputeerde Staten een aanvraag ontvangen in verband met het gebruik van het luchtdrukgeweer. De ontheffing wordt aangevraagd ten behoeve van de bestrijding van Bruine rat en Zwarte rat met behulp van een luchtdrukgeweer op erven en in/aan opstellen van opdrachtgevers aan aanvrager in zijn hoedanigheid als plaagdierbestrijder, dit voor wat betreft het gaat om locaties, gelegen binnen de provincie Groningen.

De aanvraag is ingediend door VTW Plaagdierbeheersing, Noorderlaan 27, 9944 BT Nieuwolda.

Op 6 oktober 2020 is aan de aanvrager verzocht de aanvraag aan te vullen. Op 13 november 2020 hebben wij van de aanvrager de aanvullende informatie ontvangen.

Er wordt ontheffing gevraagd:

- voor het gebruik van een luchtdrukgeweer met daarvoor geschikte munitie;
- voor het gebruik aan/op dit luchtdrukgeweer van kunstlicht (in de vorm van een infrarood lamp), een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten;
- Het luchtdrukgeweer te voorzien van een geluidsdemper, specifiek geschikt en bedoeld voor gebruik op een luchtdrukgeweer;
- Voor het gebruik van het luchtdrukgeweer na zonsondergang en voor zonsopkomst.

Daarnaast wordt ontheffing aangevraagd voor het gebruik van het luchtdrukgeweer op locaties van opdrachtgevers welke gelegen kunnen zijn binnen de bebouwde kommen alsmede op gronden welke niet voldoen aan de eisen van een jachtveld.

De aanvrager motiveert dat de ontheffing nodig is om, ten behoeve van zijn werkzaamheden als plaagdierbestrijder de beschikking te hebben over het middel luchtdrukgeweer teneinde bij situaties waar, binnen het kader van Integrated Pest Management (hierna: IPM), bestrijding van Bruine rat en Zwarte rat nodig blijkt. Binnen de IPM aanpak zijn een aantal fases te onderscheiden;

- habitatmanagement;
- gebruik niet chemische bestrijdingsmiddelen;
- gebruik chemische bestrijdingsmiddelen (enkel toegestaan 'in en om gebouwen en voedselopslagplaatsen').

Bestrijding van de Bruine rat en Zwarte rat via andere methoden blijkt steeds lastiger door toenemende beperkingen op het gebruik van andere dodingsmiddelen, waaronder gebruik van pesticiden. Gebruik van het luchtdrukgeweer is vooral effectief als dit in de nachtperiode kan gebeuren daar ratten pas na het intreden van het donker daadwerkelijk actief worden.

Door aanvrager is aangegeven dat het gebruik van een luchtdrukgeweer pas zal worden toegepast in de tweede fase van het IPM, te weten het inzetten van mechanische, niet-chemische bestrijdingsmiddelen.

Gebruik van een luchtdrukgeweer is gewenst en soms zelfs noodzakelijk op de kades in een haven en op grote industrieterreinen, maar ook in andere situaties kan gebruik van luchtdrukgeweer voordelen bieden alsook effectiever zijn. Inzet van het luchtdrukgeweer vindt zoveel als mogelijk plaats in combinatie met het inzetten van klemmen. Enkel inzet van klemmen blijkt echter veelal onvoldoende effectief, zeker daar waar de omvang van de rattenpopulaties zo hoog zijn dat het wegvangen middels klemmen niet meer op kan tegen de op dat moment hoge reproductie. Tevens is inzet van grote en dure inlooppallen in bepaalde situaties niet haalbaar vanwege diefstal of vandalisme. Daarnaast is het inzetten van klemmen in bepaalde situaties risicovol vanwege nevenvangsten, waarbij onbedoeld andere diersoorten gedood worden. Met gebruik van het luchtdrukgeweer kan strikt selectief worden ingegrepen op de doelsoorten Bruine rat en/of Zwarte rat.

Het gebruik van een luchtdrukgeweer is een geschikt middel om schade en overlast te voorkomen of te beperken. Gebruik van het luchtdrukgeweer is enkel toegestaan aan personen die in het bezit zijn van een geldige jachttakte. De aanvrager en beoogde houder van deze ontheffing (natuurlijk persoon) is in het bezit van een geldige jachttakte. Ook is één medewerker van het bedrijf in bezit van een geldige jachttakte.

Gronden van beslissing

Bruine rat en Zwarte rat

Bruine rat en Zwarte rat zijn van oorsprong beide exoten die lang geleden door de scheepvaart vanuit Azië naar Europa zijn gebracht. Bruine rat is van deze soorten het meest wijdverspreid. Het verspreidingsgebied van Bruine rat strekt zich uit over de gehele wereld. Bruine rat komt voor in allerlei soorten leefgebieden en is een cultuurvolger. De soort leeft bij boerderijen, woningen, stallen, pakhuizen, fabrieken, winkels en stortplaatsen. In waterrijke gebieden komt Bruine rat ook in agrarische gebieden voor. Zwarte rat is in Nederland minder algemeen. Wereldwijd kent de soort wel een groot verspreidingsgebied. Na de komst van Bruine rat in Europa is de populatie Zwarte rat achteruitgegaan. Waarschijnlijk is deze achteruitgang veroorzaakt door concurrentie tussen beide soorten.

De Bruine rat en Zwarte rat genieten geen bescherming op grond van de Europese Habitatrichtlijn. Het zijn ook geen soorten die op grond van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming (Wnb), in samenhang met bijlage Onderdeel A bij de wet, zijn aangewezen als beschermd.

In de memorie van toelichting bij de wet is aangegeven dat de Bruine rat en Zwarte rat (samen met de huismuis en de mol) behoren tot de algemeen voorkomende soorten in Nederland, waarbij de staat van instandhouding niet in gevaar kan komen. Het opnemen van deze soorten op de bijlage A zou een effectieve en efficiënte ongediertebestrijding onmogelijk maken indien het doden van deze dieren onder de reikwijdte van de verboden van artikel 3.10, eerste lid, zou komen te vallen.

Dit betekent echter niet dat de Bruine rat of Zwarte rat zondermeer gevangen en gedood mogen worden. Er zijn een aantal regels van toepassing op de bestrijding van deze soorten. Op grond van artikel 3.26, lid 1, onderdeel d, sub 5, Wnb is het toegestaan om het geweer te gebruiken bij de bestrijding van de Bruine rat en/of Zwarte rat. Daarnaast mag deze diersoort ook gedood worden met klemmen uitsluitend geschikt en bestemd voor het vangen en doden van ratten (artikel 3.24, lid 2 (Wnb), jo. artikel 3.10, b onder 1° (Bnb)).

De Wnb bevat verschillende (algemene) regels die ook van toepassing zijn op verwilderde of schadeveroorzakende soorten. Daarnaast geldt altijd de zorgplicht, zoals benoemd in artikel 1.11, Wnb. Bij het vangen of doden van dieren dient te worden voorkomen dat dieren onnodig lijden (artikel 3.24, lid 1, Wnb). Deze voorwaarde geldt onverkort ook voor de genoemde diersoorten.

Wettelijk kader

In artikel 3.26 van de Wnb zijn regels opgenomen met betrekking tot het gebruik van het geweer, waar ook het luchtdrukgeweer onder valt. Deze regels houden onder meer in dat het verboden is het geweer te gebruiken op gronden die niet voldoen aan de regels voor een jachtveld (artikel 3.26, lid 1, onder b, Wnb). De regels voor een jachtveld staan in artikel 3.12 van het Bnb. Er geldt onder andere een minimum oppervlakte voor een jachtveld. De aanvrager is voornemens het geweer te gebruiken op gronden die niet voldoen aan deze regels, zoals boerenerven en bedrijventerreinen. Daarom is er ontheffing aangevraagd voor dit onderdeel.

In artikel 3.26, tweede lid onder a, b en c, Wnb, staat dat er regels gesteld kunnen worden met betrekking tot het geweer; de munitie en het gebruik van middelen op, aan of bij het geweer. Deze regels zijn opgenomen in artikel 3.13, 3.14 en 3.16 van het Bnb.

Artikel 3.13 van het Bnb stelt eisen aan het kaliber en de uitvoering van geweren. In artikel 3.13, eerste lid is geregeld dat een geweer een gladde of een getrokken loop heeft. Verder is een geweer volgens artikel 3.13, vierde lid niet voorzien van een geluiddemper, een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker

of enig ander instrument in de nacht te schieten. De aanvrager wil gebruik maken van een luchtdrukgeweer. Hiervoor is een ontheffing nodig. Daarnaast wil de aanvrager gebruik maken van een geluiddemper en een voorziening om in de nacht te kunnen schieten. Ook daarvoor is een ontheffing nodig.

Artikel 3.14 van het Bnb stelt eisen aan de gebruikte munitie. Uit lid 1 van dit artikel volgt dat de gebruikte munitie een kogelpatroon of hagelpatroon moet zijn. In deze meest gangbare kalibers worden geweren werkend op perslucht aangeboden met magazijnen die tot 14 kogels kunnen bevatten. Deze 'luchtbuiks'kogels zijn echter niet te beschouwen als een 'patroon' waarop artikel 3.13, lid 2, resp lid 3, van het Bnb doelt en dienen te worden beschouwd als afwijkende munitie waarvoor tevens ontheffing moet worden aangevraagd. Daarom wordt er ook voor artikel 3.14, Bnb ontheffing aangevraagd.

Artikel 3.16 van het Bnb houdt een verbod in om het geweer op specifieke locaties of tijdstippen te gebruiken. Volgens artikel 3.16, lid 1, onder a is het verboden om een geweer voor zonsopgang en na zonsondergang te gebruiken. Uit artikel 3.16, lid 1, onder b volgt een verbod om het geweer te gebruiken binnen de bebouwde kom of binnen door de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom of in de onmiddellijk aan de bebouwde kom grenzende terreinen. De aanvrager zou het beheer met name 's avonds en 's nachts willen uitvoeren, wanneer ratten actief zijn. Daarnaast wil de aanvrager ook de mogelijkheid hebben om beheer binnen de bebouwde kom uit te voeren of daaraan grenzende terreinen, zoals op veehouderijen en in industriële gebieden. Daarom is ook voor deze onderdelen ontheffing aangevraagd.

Uit artikel 3.26, eerste lid, onderdeel d, onder 5° volgt dat het in beginsel is toegestaan om het geweer te gebruiken bij de bestrijding van de Bruine rat, Zwarte rat of de huismuis. Op grond van artikel 3.26, derde lid, Wnb kunnen wij ontheffing verlenen van artikel 3.26, eerste lid, onderdeel b, en de krachtens artikel 3.26, tweede lid, onder a, b en c gestelde regels. Bij het verlenen van ontheffing voor het tweede lid, onderdeel b (munitie) dient er rekening gehouden te worden met belangen van veiligheid, volksgezondheid, welzijn en milieu.

Overwegingen

Noodzaak rattenbestrijding

Ratten zijn cultuurvolgers en komen daardoor veelvuldig voor in de directe leefomgeving van mensen. Er kan gemakkelijk overlast ontstaan, omdat ratten gebruik maken van voedselaanbod en schuilgelegenheden die wij onbewust en onbedoeld voor ratten creëren. Ratten zullen in de omgeving aanwezig blijven en kunnen snel in aantal toenemen als bovengenoemde factoren aanwezig zijn. Ratten zijn van oudsher bestreden in het kader van het voorkomen van overlast en het beschermen van de volksgezondheid.

Er kunnen preventieve maatregelen tegen ratten genomen worden. Dit kan bijvoorbeeld door het beperken van de beschikbare schuilgelegenheden door het dichtmaken van kleine openingen in gebouwen. Het voedselaanbod kan ook preventief beperkt worden, bijvoorbeeld door afval in afgesloten containers op te slaan en voedsel voor ratten af te schermen of op te ruimen. Door het treffen van preventieve maatregelen kan rattenoverlast echter niet volledig voorkomen worden.

Ratten maken bijvoorbeeld ook gebruik van erven, tuinen en boomgaarden, die niet preventief ongeschikt gemaakt kunnen worden. Ook is het hermetisch afsluiten van gebouwen of stallen niet altijd mogelijk of wenselijk. De actieve bestrijding van ratten blijft daarom noodzakelijk, aangezien niet alle overlast met de inzet van preventieve middelen kan worden voorkomen. Actieve bestrijding is vooral noodzakelijk op plaatsen met een hoger risico voor de volksgezondheid of voedselveiligheid, zoals op boerenerven en bij voedingsmiddelenbedrijven.

De bestrijding van ratten wordt vooral geassocieerd met het gebruik van klemmen of bestrijdingsmiddelen. Bestrijding van Bruine rat en/of Zwarte rat met klemmen, welke in principe zijn aangewezen als een verboden middel, is mogelijk omdat in de wet een uitzondering is gemaakt voor het voorhanden hebben en gebruiken van klemmen die uitsluitend geschikt en bestemd zijn voor het vangen en doden van Bruine ratten en Zwarte ratten (en mollen en huismuizen). Het plaatsen van

klemmen is beperkt effectief mede doordat ratten deze klemmen gaan mijden nadat soortgenoten zijn gevangen of nadat dieren uit een klem hebben weten te ontsnappen. Daarnaast zorgt de hoge reproductie van zowel Bruine rat of Zwarte rat dat in veel locaties de aantallen niet afdoende kunnen worden bestreden met enkel het plaatsen van dergelijke vangmiddelen.

Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen heeft ongewenste neveneffecten, omdat de toegepaste bestrijdingsmiddelen in het milieu en de voedselketen terecht komen. Hierdoor kan het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen negatieve effecten hebben op roofvogels, marterachtigen en huisdieren. Ook worden bepaalde bestrijdingsmiddelen geassocieerd met het onnodig lijden van ratten. Het gaat dan vooral om middelen die niet direct tot de dood leiden. In Europees verband wordt het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen daarom steeds verder beperkt. Voor professionele bestrijders is het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen al grotendeels verboden. Vanaf 2023 wordt het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen bij rattenbestrijding algemeen beperkt, ook voor burgers.

Belangenafweging

In de aanvraag is beschreven dat rattenbestrijding noodzakelijk is gelet op het voorkomen van schade aan gebouwen, besmetting van diervoeder en dientengevolge het voorkomen van uitbraken van besmettelijke (dier)ziekten alsook de veiligheid.

Het RIVM en het Kennis- en Adviescentrum Dierplagen (KAD) geven aan dat ratten ziektekiemen bij zich kunnen dragen. Ratten kunnen dierziekten als varkenspest, pseudovogelpest, trichinosis en de ziekte van Aujeszky (pseudorabiës) overdragen op dieren. In Nederland is voor mensen de overdracht van de ziekte van Weil (leptospirose) vooral een risico. Per jaar worden gemiddeld 30 gevallen van veelal ernstige leptospirose gediagnosticeerd. Een deel van deze besmettingen is wel in het buitenland opgelopen. Met name op boerenerven, bij voedingsmiddelenbedrijven en bij zwemwater is er een risico op verspreiding van ziektes en overlast. Vanwege deze risico's worden ratten zowel preventief als actief bestreden.

Ook worden ratten en muizen aangeduid als een van de mogelijke oorzaken van stalbranden. Door te knagen aan kabels zou er kortsluiting kunnen ontstaan, met brand tot gevolg. Daarom wordt de bestrijding van knaagdieren genoemd in het Actieplan brandveilige veestallen 2018-2022. Het Actieplan is voortgekomen uit een convenant tussen de LTO Nederland, de Dierenbescherming, het Verbond van Verzekeraars, Brandweer Nederland en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en richt zich op het terugdringen van het aantal stalbranden. In het kader van het actieplan wordt gewerkt aan het borgen van het *Integrated Pest Management (IPM)*, ofwel geïntegreerd plaagdierbeheer. Actieve bestrijding van plaagdieren kan een onderdeel zijn van het IPM.

Wij hechten veel waarde aan volksgezondheid en (voedsel)veiligheid. Daarom achten wij de bestrijding van ratten noodzakelijk.

Belangen van veiligheid, volksgezondheid, welzijn en milieu

Bij het verlenen van een ontheffing voor het gebruik van afwijkende munitie moet rekening gehouden worden met de belangen van veiligheid, volksgezondheid, welzijn en milieu, zoals bedoeld in artikel 3.26, tweede lid, onder b, Wnb. Uit artikel 3.14, lid 1 van het Bnb volgt dat er enkel hagelpatronen of kogelpatronen mogen worden gebruikt. Voor luchtdrukgeweren wordt afwijkende munitie gebruikt. Munitie welke kan worden gebruikt in luchtdrukgeweren is beperkt tot eenvoudig gevormde metalen 'luchtbuks'kogels. Veelal bestaande uit afgeronde 'pellets', maar ook gevormde kogeltypen met een aangescherpte punt (soms ook van een ander materiaal) om doorslag te vergroten. Een deel van de in de handel verkrijgbare luchtbuuskogels zijn niet bedoeld of geschikt voor het doden van dieren en dienen enkel voor sportdoeleinden. Dit zijn de meeste in de handel verkrijgbare kogeltjes die een afgeronde vorm hebben (diaboolvorm, afgeronde top of zelfs geheel rond). Er zijn ook kogels in de handel welke zijn ontworpen voor schadebestrijdingsdoeleinden (soms op verpakking aangeduid als 'hunter' of 'pest control'). Vanuit het in de wet voorgeschreven verplichting om bij het vangen of doden van dieren te voorkomen dat dieren onnodig lijden (artikel 3.24, lid 1, Wnb) zien wij reden om nadere eisen te stellen aan het type kogel dat moet worden gebruikt voor het doden van Bruine rat en/of Zwarte rat. Deze zijn opgenomen in de voorschriften.

Verder achten wij het niet noodzakelijk om nadere eisen aan de munitie te stellen voor wat betreft de samenstelling. Voor hagelpatronen is in het Bnb voorgeschreven dat deze geen metallisch lood mogen bevatten, gelet op de bescherming van het milieu. Vanwege de schadelijkheid van lood voor het milieu zijn er beperkingen opgenomen voor wat betreft gebruik van loodhoudende hagelpatronen. Bij het gebruik van hagel belandt een deel van de afgevuurde hagel in het milieu. Waarbij lood vooral in het aquatisch milieu tot negatieve effecten kan leiden bij verschillende organismen. Voor een element als lood wordt gewoonlijk het aandeel van het element bedoeld dat vrij (opgelost) in het poriënwater (de natte bodemfase) aanwezig is waardoor deze stoffen door planten kunnen worden opgenomen. En waar vervolgens in de keten ook weer planteneters dit element kunnen opnemen. Er zijn geen onderzoeken bekend waaruit volgt de fragmenten een enkele kogel zodanige concentraties aan kan nemen dat hierdoor meetbare concentraties zijn terug te vinden in de natte bodemfase. Gebruik van kogels die volledig of deels uit lood bestaan, zeker daar wij ook eisen stellen aan het minimale kaliber en vuurkracht, dient ook de veiligheid daar deze bij impact vervormen en mede daardoor snel hun kracht verliezen (beperking risico op ricochet in/nabij verhardingen en gebouwen). Gebruik van kogels die geschikt zijn voor luchtdrukgeweren is beperkt tot een aantal kogeltypes. Door de hoge trefkans bij het gebruik van een luchtdrukgeweer is het eventueel vrijkomen van lood in het milieu geen significant risico.

Door de aanvrager is aangegeven dat kogeltype dat gebruikt zal worden onder deze ontheffing de volgende specificaties heeft: JSB Predator Polymag Kal .22, 16grain. Dit kogeltype is specifiek ontworpen en bedoeld voor het doden van dieren, en is ook voorzien van een kogeltype dat (deels) bestaat uit een polymeerkop. Daarmee voldoet dit kogeltype aan de eisen die wij stellen voor gebruik binnen deze ontheffing.

Wij stellen voorts eisen aan het kaliber van de te gebruiken geweren en de energie van de afgevuurde munitie, gelet op het belang van veiligheid en het voorkomen van onnodig lijden van ratten. Voor een goed gericht schot dient het luchtdrukgeweer te zijn voorzien van een getrokken loop, bestaande uit zogenaamde trekken en velden om de kogelbaan gunstig te beïnvloeden. Daarnaast dient de schotkracht van het luchtdrukgeweer 25 joule of meer te bevatten. Hiermee is zeker dat het getroffen dier direct overlijdt en niet onnodig lijdt. Verder is het om redenen van veiligheid ongewenst om geweren (werkend op luchtdruk of perslucht) te gebruiken die een schotkracht hebben van 80 joule of hoger. Dit is dan ook in de voorschriften opgenomen, zodat het risico op weerkaatsen van het afgevuurde projectiel bij een te hoge joule afdoende beperkt wordt.

Door de aanvrager is aangegeven dat het luchtdrukgeweertype dat gebruikt zal worden onder deze ontheffing de volgende specificaties heeft: snelheid verlaten loopmond: 288 M/S, minimale energie bij verlaten loopmond: 39,8 joule. Hiermee voldoet dit luchtdrukgeweertype, in combinatie met het toe te passen kogeltype ruimschoots aan de eisen die wij stellen voor het gebruik binnen deze ontheffing.

Tot slot mogen enkel jachtaktehouders gebruik maken van de ontheffing, gelet op het veilig gebruik van het geweer. Gezien bovenstaande afweging wordt dan ook afdoende rekening gehouden met de belangen van veiligheid, volksgezondheid, welzijn en milieu.

Gebruik van het geweer

Wij zien een luchtdrukgeweer als een geschikt middel om Bruine rat en Zwarte rat te bestrijden. Een luchtdrukgeweer is voldoende nauwkeurig voor de bestrijding van ratten. Een luchtdrukgeweer werkend op perslucht kan beter en stabielere worden afgestemd waardoor een meer correcte plaatsing van het schot mogelijk is en wat bijdraagt aan het voorkomen van onnodig lijden. Door het gebruik van middelen om in de nacht te schieten is de trefkans zeer hoog en kan de bestrijding veilig plaatsvinden. In verband met de veiligheid stellen wij eisen aan het gebruik van het luchtdrukgeweer. Zoals onder de belangenafweging is aangegeven, stellen wij eisen aan het kogeltype, het kaliber en de minimale energie bij het verlaten van de loopmond. Ook stellen wij eisen aan het inschieten van het luchtdrukgeweer, dit ter voorkoming van onnodig lijden. Deze onderdeel zijn in de voorschriften opgenomen.

Het is van belang dat degene die het luchtdrukgeweer hanteert, beschikt over voldoende kennis en kunde om het luchtdrukgeweer veilig en juist te gebruiken. In deze ontheffing is daarom voorgescreven dat alleen jachtaktehouders van de ontheffing gebruik mogen maken. Artikel 3.26, lid 1, Wnb

stelt dat het gebruik van het luchtdrukgeweer, ter uitoefening van het bepaalde bij of krachtens deze wet, enkel is voorbehouden aan houders van een geldige jachtakte. In de Wnb zijn eisen gesteld voor het verlenen van een jachtakte. Artikel 3.28 schrijft voor dat de jachtakte alleen wordt verleend aan personen die een jachtexamen hebben afgelegd, gerechtigd zijn tot het uitvoeren van de jacht, een aansprakelijkheidsverzekering hebben en minimaal 18 jaar oud zijn. Het jachtexamen bestaat uit een theoretisch en een praktisch deel waarin de schietvaardigheid en de bekwaamheid in omgang met het luchtdrukgeweer wordt geëxamineerd (artikel 3.18, Bnb). Daarnaast zijn er weigeringsgronden voor een jachtakte opgenomen in artikel 3.28 en 3.28a van de Wnb. Deze weigeringsgronden houden verband met het beschermen van de openbare orde en de veiligheid. De jachtakte wordt niet verleend indien er gronden zijn om aan te nemen dat de aanvrager van de jachtakte een gevaar kan gaan vormen voor zichzelf, de openbare orde, of de veiligheid.

Het gebruik van het luchtdrukgeweer heeft in onze optiek ethische voordelen ten opzichte van alternatieve bestrijdingsmethodes. Bij rattenbestrijding mag gebruik gemaakt worden van klemmen. Ook mag er nog- in bijzondere situaties - gebruik worden gemaakt van chemische bestrijdingsmiddelen. Klemmen en bestrijdingsmiddelen zijn minder selectieve vormen van bestrijding dan afschot met het luchtdrukgeweer. Bij het gebruik van het luchtdrukgeweer vindt de bestrijding zeer gericht plaats. Onder de gestelde voorwaarden in deze ontheffing is zeker dat ratten direct sterven bij het treffen. Ongewenste milieuvervuiling en mogelijk onnodig lijden van dieren wordt met deze bestrijdingsmethode voorkomen.

Begrenzing gebied

De ontheffing is aangevraagd voor bestrijding van Bruine rat en Zwarte rat op locaties waar de aanvrager, in opdracht van gebruiker of eigenaren van deze locaties, plaagdierbestrijding moet plaatsvinden binnen de methodiek van het IPM. Gebruik van het luchtdrukgeweer op gronden of eigendommen van derden, niet zijnde formele opdrachtgever(s) aan ontheffinghouder wordt nadrukkelijk uitgesloten. We stellen wel de voorwaarde dat de rattenbestrijding enkel mag plaatsvinden met goedkeuring van de grondgebruiker.

Conclusie

In deze situatie is gezien voorgaande overwegingen aan de voorwaarden voldaan die zijn genoemd in de Wet natuurbescherming. Op basis van de overwegingen is dan ook besloten op grond van artikel 3.26, lid 3 van de Wnb een ontheffing te verlenen voor het gebruik van een luchtdrukgeweer ten behoeve van de bestrijding van Bruine rat en/of Zwarte rat.

Het luchtdrukgeweer mag uitgerust zijn met een geluiddemper en ook tijdens de nachtperiode gebruikt worden, mits voorzien van een kunstmatige lichtbron of enig ander instrument om veilig in de nacht te kunnen schieten.

De ontheffing heeft betrekking op het gehele grondgebied van de provincie Groningen, op gronden, niet zijnde jachtvelden en met inbegrip van bebouwde kommen en aan de bebouwde kom grenzende terreinen, voor zover het gaat om locaties en terreinen waar in opdracht van de eigenaar of gebruiker van deze locaties of terreinen, bestrijding van Bruine rat of Zwarte rat dient plaats te vinden binnen de kaders van het Integrated Pest Management (IPM).

Enkel houders van een geldige jachtakte mogen van deze ontheffing gebruik maken. Aan de ontheffing zijn voorschriften verbonden, tevens gelet op de belangen van veiligheid, volksgezondheid, welzijn en milieu.